

Å skifte status

: trosnøytralt seremonibygget på Nyhavna

Marie Sætre og Line Myrenget. Master i arkitektur NTNU vår 2012
Veiledere: Ole Jørgen Bryn, Fredrik Shetelig

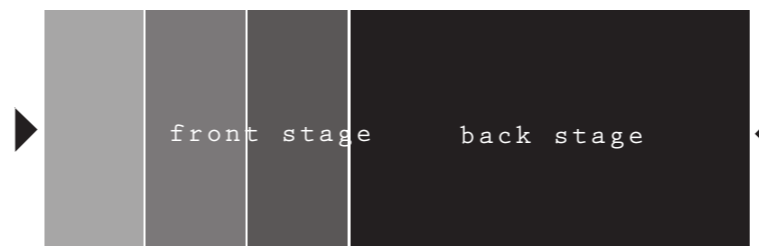
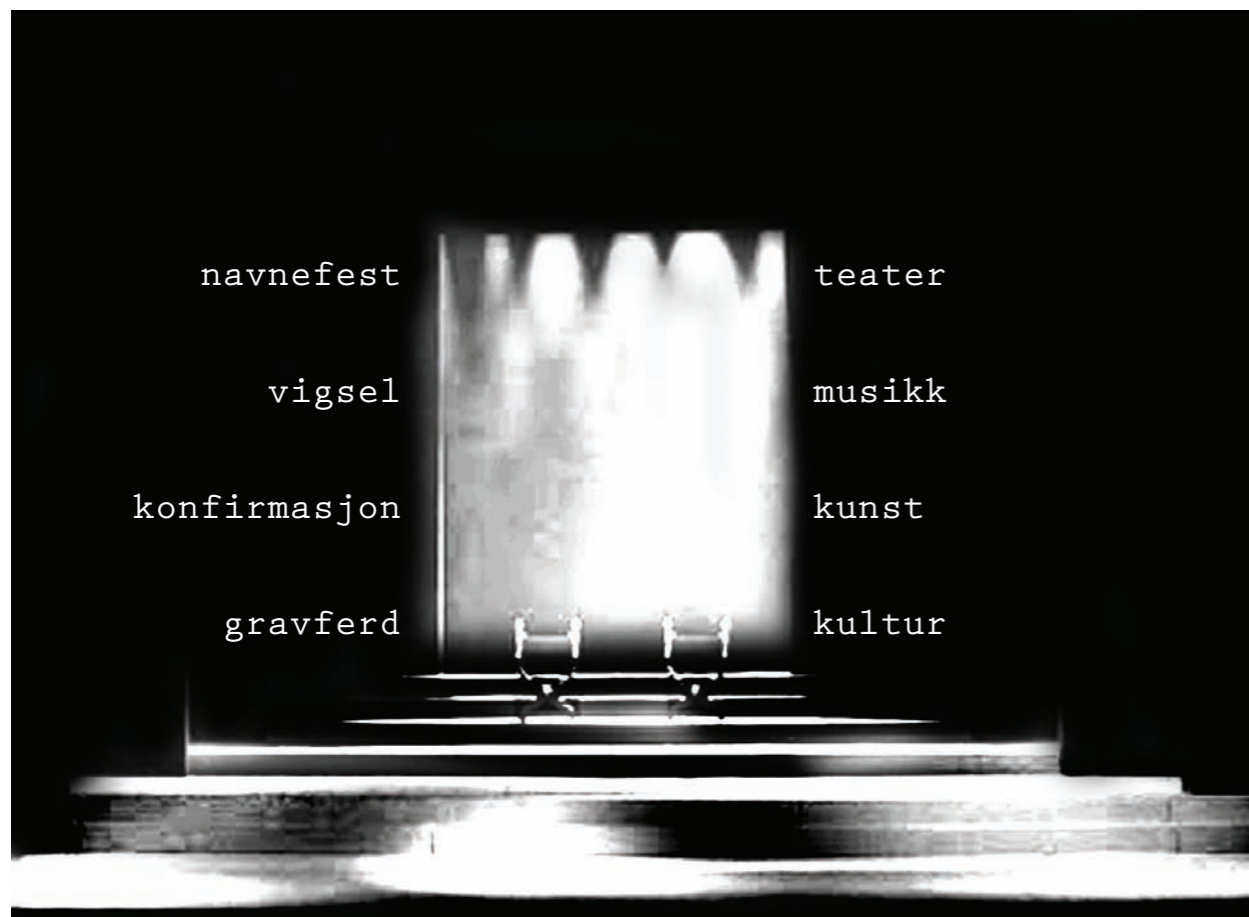
« Prosjektet tar utgangspunkt i behovet for trosnøytrale seremonirom. Vi ønsker å hente inspirasjon fra teater til å lage et bygg for markering av overgangsriter og kultur arrangementer

Intensjon

å skape ett bygg hvor overgangsritene navnefest, konfirmasjon, vigsel og gravferd, samt kultur arrangementer kan finne sted.

Uavhengig av kultur og livssyn, har mennesker gjenneom tidene arrangert ritualer for markeringer av satusskifter.

Fellestrekket for slike seremonier og annen scenekunst er at de alle har et budskap de ønske å formidle. Det handler om kommunikasjon og dramatisering av handlingen mellom deltakerne; aktør og publikum.

Overgangsriter

Riter og seremonier benyttes i de fleste religioner og livssyn til å markere viktige overganger i livet. Når et nytt barn kommer til verden, når en ungdom regnes som voksen, når en ny familie stiftes og når et menneske dør. Fra vugge til grav samler vi oss rundt det vi har valgt å kalle livsfaseriter i våre ulike familier og fellesskap.

Det er livets store motsetninger, eller opposisjonspar som forenes.

Teater

Mange forskere er enige om at teater har sitt opphav i kultiske ritualer. Vi synes det er spennende å undersøke hvordan denne koblingen gi inspirasjon til vår tolkning av et trosnøytralt seremonibygg.

Et sted for å regissere forholdet mellomforestilling og virkelighet. Et sted uten religiøse preferanser.

Seremonibygg

Alle tros- og livssynssamfunn kan selvfølgelig ønske seg egne seremonirom på linje med det Den norske kirke har i kraft av alle sine kirker. Slike ønsker vil ikke være gjennomførbare. Representanter for ulike tros- og livssynssamfunn har imidlertid uttrykt ønske om og vilje til nettopp å kunne bruke felles livssynsnøytrale seremonibygg. Her vil alle, uavhengig av kultur, religion og livssyn kunne gjennomføre sine seremonitradisjoner i egnede, verdige lokaler.

Kultur

Kommunen vil videreutvikle byens kulturarenaer og planlegge nye arenaer der kunst og kultur skapes, utøves, formidles og deles. Fram mot endelig vedtak høsten 2012 kan kulturaktører og organisasjoner komme med innspill til planen, som vil være Trondheims første kommunedelplan kun for kulturarenaer.

Både rådgivere hos Kirkevergen og Human-Etisk Forbund har begge ytret at et trosnøytralt seremonibygg burde være ett av satsningsområdene i denne nye kommunedelplanen.

Valg av sted

Med utgangspunkt det kommunale behovet for trosnøytrale seremonirom, velger vi Trondheim, og Nyhavna som lokalisering for prosjektet.

Trondheim Havn og Trondheim kommune er i gang med å utarbeide en ny kommunedelplan for Nyhavna. Selv om havnefunksjonene fremdeles er intakt, har området utfordringer i forhold til å tilfredstille kravene til å være en effektiv havn. Nyhavna står nå ovenfor et kraftig press med hensyn til omforming til annet bruk.

Nyhavna er av Trondheim kommune inndelt i 10 delområder. Vi tar utgangspunkt i delområde 9, Strandveikaia, som ligger midt på en akse fra Svartlamoen, via kulturbunker Dora I, og videre over mot Ladehammerkaia og Ladestien.

Nyhavna skifter status

I følge kommunens analyser har Nyhavna ulike fremtidsscenerier. Dette prosjektet tar utgangspunkt i at det vil foregå en transformasjon av området, ved at havnevirksomheten lokaliseres til et annet sted i Trondheimsregionen.

Nyhavna byr i dag på en spennende atmosfære og et kulturhistorisk miljø. Spor fra andre verdenskrig og havnevirksomhet har gitt området en særegen karakter. Utsikten over mot fyrstårnet, Munkholmen og fosenalpene gir Nyhavna en landlig atmosfære.

De senere årene har området utviklet seg til å bli en bydel med et økende fokus på kunst og kultur. Den direkte tilknytningen til kulturbydelen Østbyen, som blant annet omfavner Buran og Lademoen-området, er allerede er i ferd med å forme profilen på Nyhavna. Dette er noe vi ser på som en spennende og riktig utvikling.

I fremtiden kan de eksisterende kulturminnene sammen med nye prosjekter danne en spennende kontrast og en ny kulturbydel. Med en umiddelbar nærhet til både by, land og vann mener vi Nyhavna fortjener offentlige program som kan være inviterende for byen.

transformasjon av Nyhavna

Transittkaia

Ladehammerkaia

Kullkranpiren

Strandveikaia

bussholdeplass

Stiklestadvegen

E.C. Dahls

Dora II

Strandveien

Kulturbunker Dora I

Circa teater

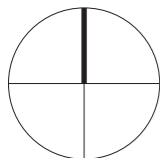
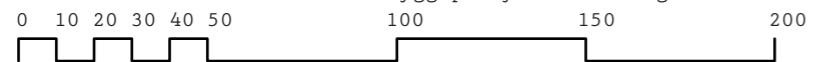
Rubiks kube

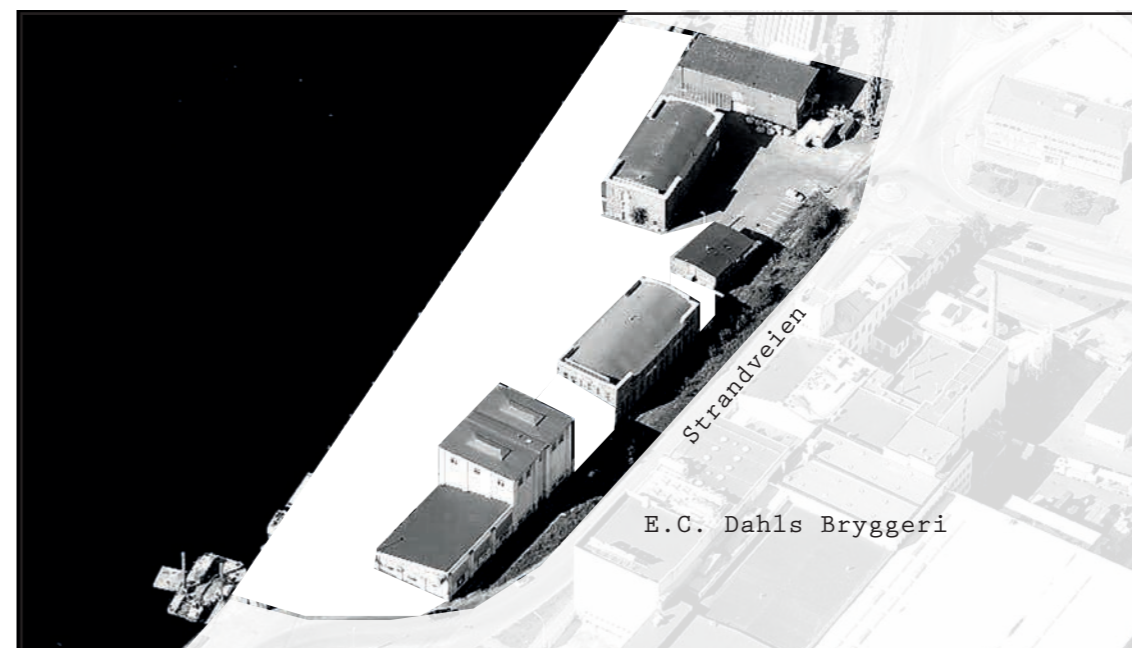
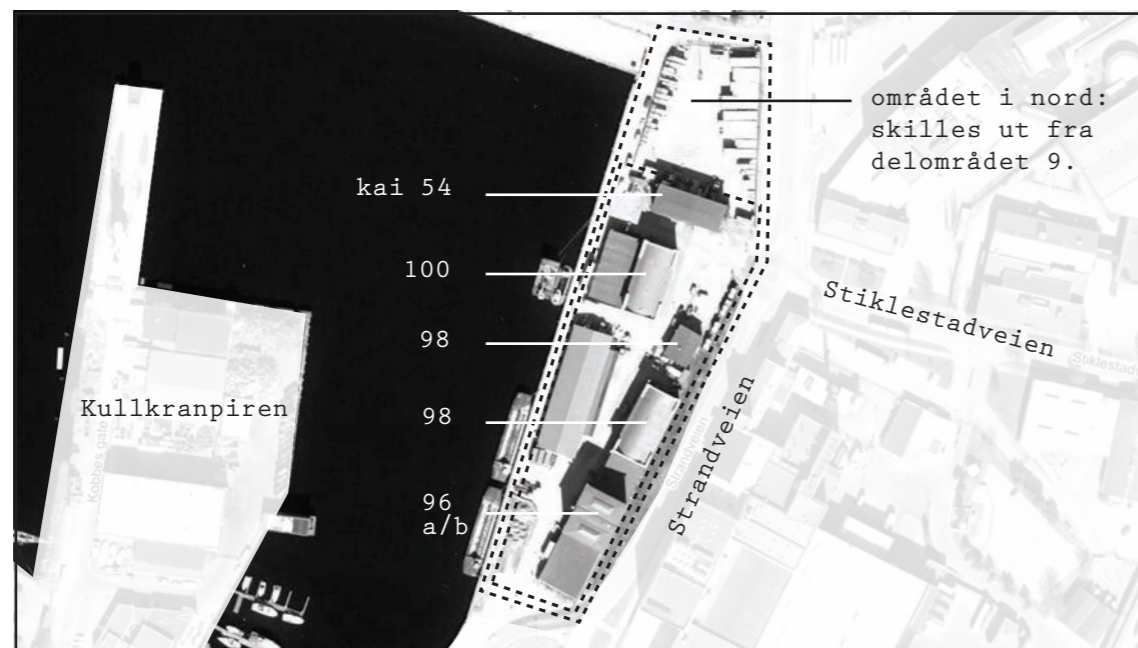
Brendeland & Kristoffersen

Kultur barnehage

Situasjonsplan 1:2000

Hvite snittflater indikerer bygg med antikvarisk verdi, samt boligbebyggelse.
Hvite omriss indikerer andre bygg på Nyhavna. Mulig transformasjon.

Delområde 9: Strandveikaia

Delområde 9 (totalt ca. 20.000m²) består av seks bygg med antikvarisk verdi, samt tre hall- og lagerkonstruksjoner.

Byggene med antikvarisk verdi, som er bygd under 2.verdenskrig, er oppført som massivkonstruksjoner i betong, mens hallkonstruksjonene på området er lettkonstruksjoner stål.

Området nord for de eksisterende byggene velger vi å skille ut fra delområdet som en seperat tomt, som kan brukes til annet formål enn denne oppgavens formål.

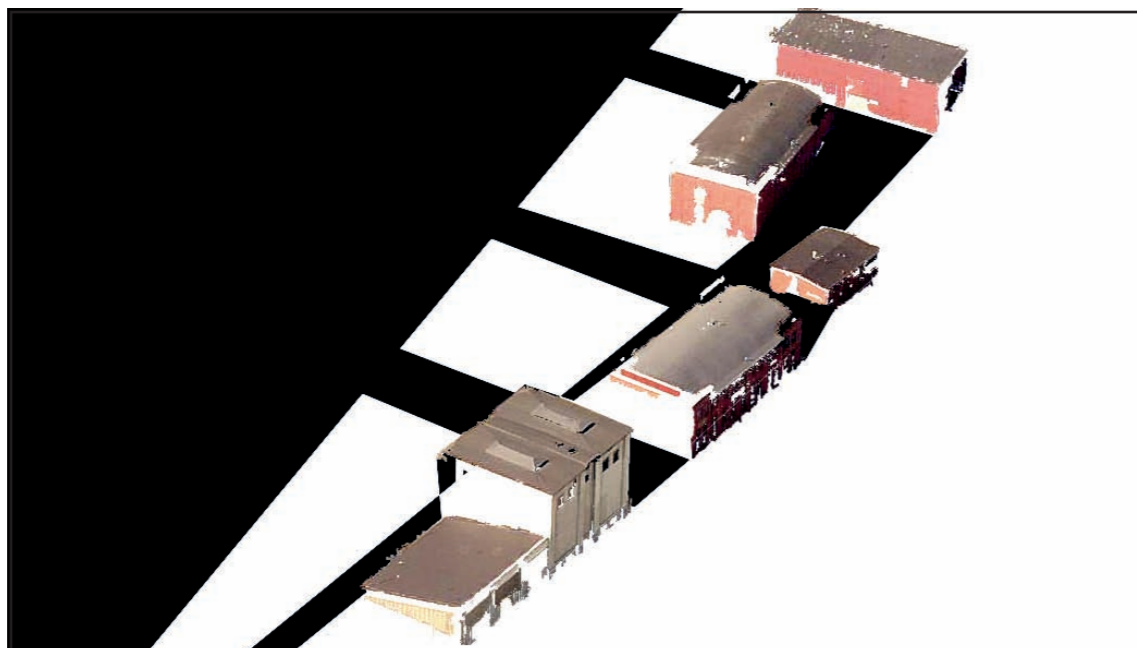
Rydde opp og fjerne

Det foreligger ikke noe formelt vern på de seks krigsminnene, men sammen med resten av bygningsmiljøet på Nyhavna utgjør de et verdifullt kulturminne miljø, som riksantikvaren påpeker som verdifullt. Dette er en vurdering vi støtter.

Utgangspunktet for oppgaven er derfor basert på å rive hallkonstruksjonene i mellomrommene mellom byggene, samt de to langs kaia. Krigsminnene får stå urørte. Det frigjøres da en trapesformet tomt for vår oppgave.

Øst for delområdet ligger E.C Dahls Bryggeri, som er av høy antikvarisk verdi. Fabrikkvirksomheten er i ferd med å avta, og bygget vil mest sannsynlig transformeres til annet bruk i fremtiden.

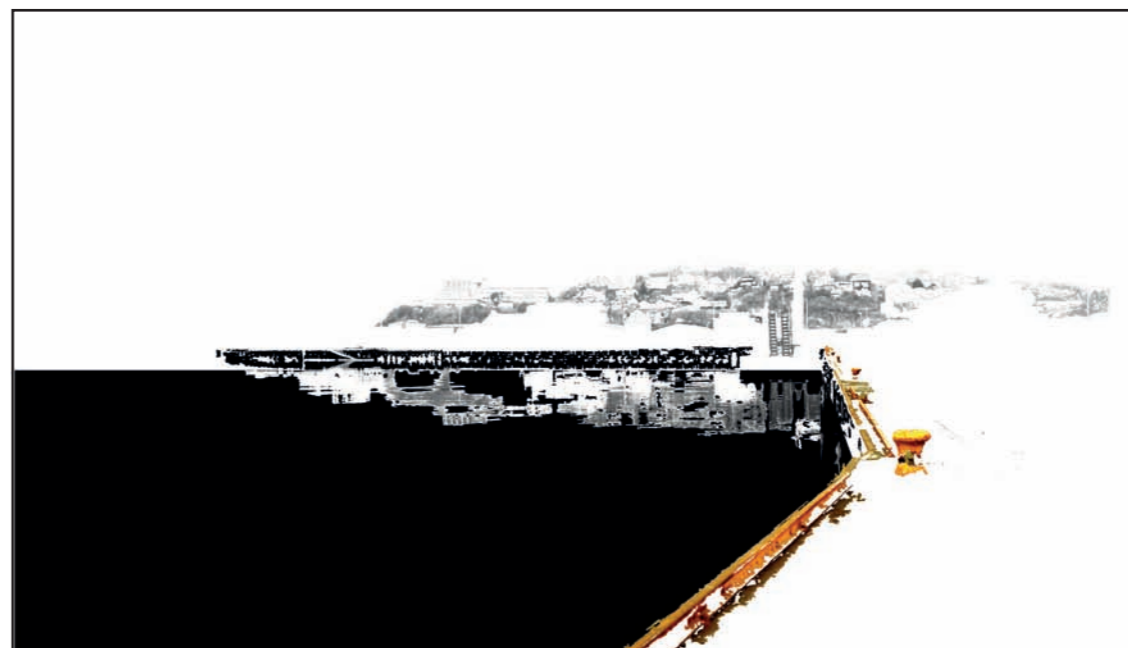

Linjer og mellomrom

Byggene på området danner en lineær struktur, hvor to retningsgivende linjer preger tomten. De fire byggene lengst øst på tomten står på en skrå linje i forhold til havnebassenget, mens de to nordligste byggene følger kaifronten.

Tilsammen danner disse retningene et trapesformet sted for det nye bygget.

Mellomrommene mellom de eksisterende skaper videre tydelige linjer mellom Strandveien, E.C. Dahls og havnebassenget.

Kaifront, havnebasseng og møtet med fjorden

Havnebassenget er et karakteristisk rom i Trondheim. Den lineære bevegelsen langs tomten fra Kulturbunker Dora og videre over mot Ladehammerkaia er sterk. Det er et populært sted for turgåere.

Før andre verdenskrig, og oppfyllingen av havna i 1939, var Nyhavns møte med vannet av annen karakter, da området bestod av en offentlig Strand, derav Strandveien.

Vi synes det er interessant å se på hvordan vi kan gi Nyhavna en ny offentlig arena for sosial kontakt. Et sted som lar seg inspirere av historien om Nyhavna som både strand og kai.

Omgivelser

Området ligger i nær tilknytning til både by, land og vann. Sør for området ligger kulturbunker Dora og Byøkologiske Svartlamoen. Videre sørover finner du Nedre Elvehavn, og videre går veien inn til midtbyen.

Nord for tomten, går Nyhavna over i mer landlig karakter. Ladehammeren, som er et av de sentrumsnære punktene i Trondheim (71 m .o.h.) rammer inn området, og videre forbi Ladehammerkaia finner du Ladestien.

I vest åpner havnebassenget seg opp mot fjorden. Her står fyrtårnet, og viser veien videre. Fosenalpene skimtes på den andre siden av fjorden, med Munkholmen i fond.

Kulturaksen og kulturbyen Østbyen

Nyhavna har allerede blitt påvirket av den omliggende kulturaktiviteten. Dora bunkeren har blitt kulturbunker, og cirka teater tar plass i et transformasjonsprosjekt. På byøkologiske Svartlamoen ligger kulturbarnehage, Verkstedhallen scene samt Café Ramp. Videre østover er Buran med oppblomstrende gallerier, kunstnerverksteder, trikkestallen og andre kulturtulbud.

Kommunen er nå iferd med å videreutvikle byens kulturarenaer. Vi mener vårt prosjekt bidra til å gi Nyhavna en offentlig kulturarena, for seremonier og andre kulturarrangementer.

1. Situasjonsgrep

Etter en retolkning av Stranveikaias historie, både som offentlig strand og funksjonibel kai, etableres en offentlig promenade som forsterker det karakteristiske havnebassenget.

Trepromenaden kontrasterer den harde kaikanten og blir et inviterende element. Nord-sør aksen som kaikanten lager forskyves slik at den går fra Kulturbunker Dora og over til Ladehammerkaia. Promenadens bredde blir slik 8350m.

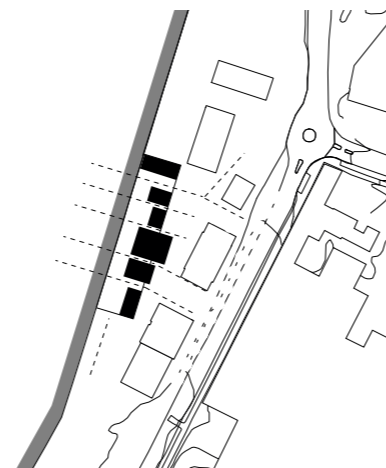

2. Plassering og orientering

Prosjektet legges i nord-sør retning på eksisterende kaikant på delområde 9, i flukt med promenaden. Grepet muliggjør en offentlig og inviterende adkomst via promenaden, både fra nord og sør.

Foajéen legges som en forlengelse av trepromenaden, og tregulvet trekkes inn i de offentlige sonene i bygget. Her får publikum tilgang på utsikten i oppholdsarealene, mens rommene får et indre fokus.

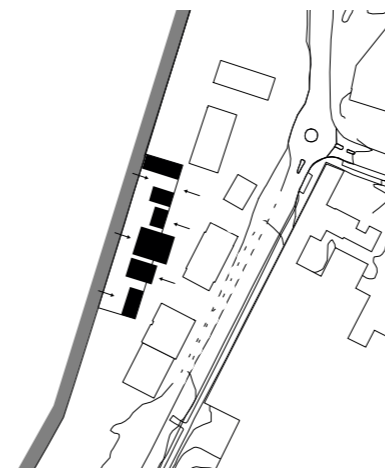
Den eksponerte sonen mot vannet gjør det mulig for aktørene å "offentliggjøre" sine markeringer. Her kan man se og bli sett.

3. Sekvenser på linjen

Bygget deles opp og danner ulike sekvenser langs linjen. Videre etableres gjennomganger i henhold til eksisterende bygg på området, for å skape gløttsituasjoner og ankomster fra begge sider. Fabrikkgangen mellom bygget og de eksisterende byggene får en rolle, og man filtreres inn via Strandveien.

Ved å etablere to svært forskjellige soner på hver side av bygget skaper vi en tosidighet. Aktørene har på denne måten mulighet til å være i den eksponerte sonen på trepromenaden, eller den skjermede sonen i fabrikkgangen.

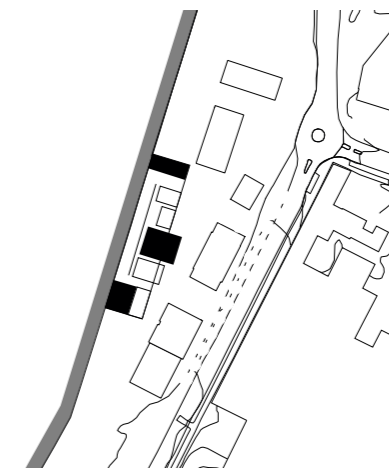

4. Ankomst og soner

Volumene rykkes frem og tilbake for å skape rom i foajéen og fabrikkgangen. Publikum ankommer i hovedsak fra vest via nord eller sør, og kan i tillegg ankomme fra øst via portalen.

Ankomsten via fabrikkgangen i øst er nødvendig, både fysisk og psykisk. Siden Nyhavna er vær og vind utsatt er det nødvendig med en skjermet ankonstsoner fra den indre fabrikksonen. Etter en seremoni har publikum og aktør på denne måten mulighet for en mer skjermet utgang.

Parkering, varelevering samt kistehåndtering skjer via fabrikkgangen i øst.

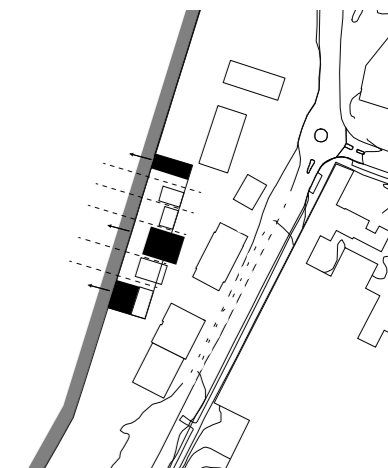

5. Tre soner, tre saler

I sør skapes en aktiv sone som knytter seg opp mot Svartlamoen og byen. Her legges plasseres en restaurant for mulighet for fest og morro.

Sonen i midten skal fremstå som utskilt fra bygningsvolumet, både i høyde og som volum. Salen er introvert og av mer dramatisk karakter.

I nord er stemningen roligere og spiller på tilknytningen til den mer landlige Ladehammeren. Her går taket opp og danner ett lyst, men skjermet rom.

6. Inne og ute

Ut fra de ulike sekvensene i bygget dannes soner på promenaden, for uteservering, opphold før og etter seremonier, samt et offentlig rom. Enkete soner utvides, mens andre nedtrappes.

I fabrikkgangen dannes plasser der hvor det ikke hindrer "fabrikkens funksjonalitet". Her kan man trekke seg tilbake under et tre i en mer ekte og skjermet situasjon.

retningen mot Dora

kaiementet

høyeste bygg på tomta

to røde tvillinger

fabrikkgata

bakside eller framside?

åpent hus!

jentene i strandv.98 bruker Nyhavna som kulisser

leie kostyme?

systua i strandv.98

teater

øverste etg. i strandv.96

der finner du treskulptør Erling's verksted

Nyhavna kan bli en bydel hvor kultur får sitt utspring fra kreativte innspill fra byens innbyggere. Med de historiske byggene som spøkelser fra fortiden, sammen med havnas gjenværende kulisser, får Trondheim en bydel fullt med overraskelser.

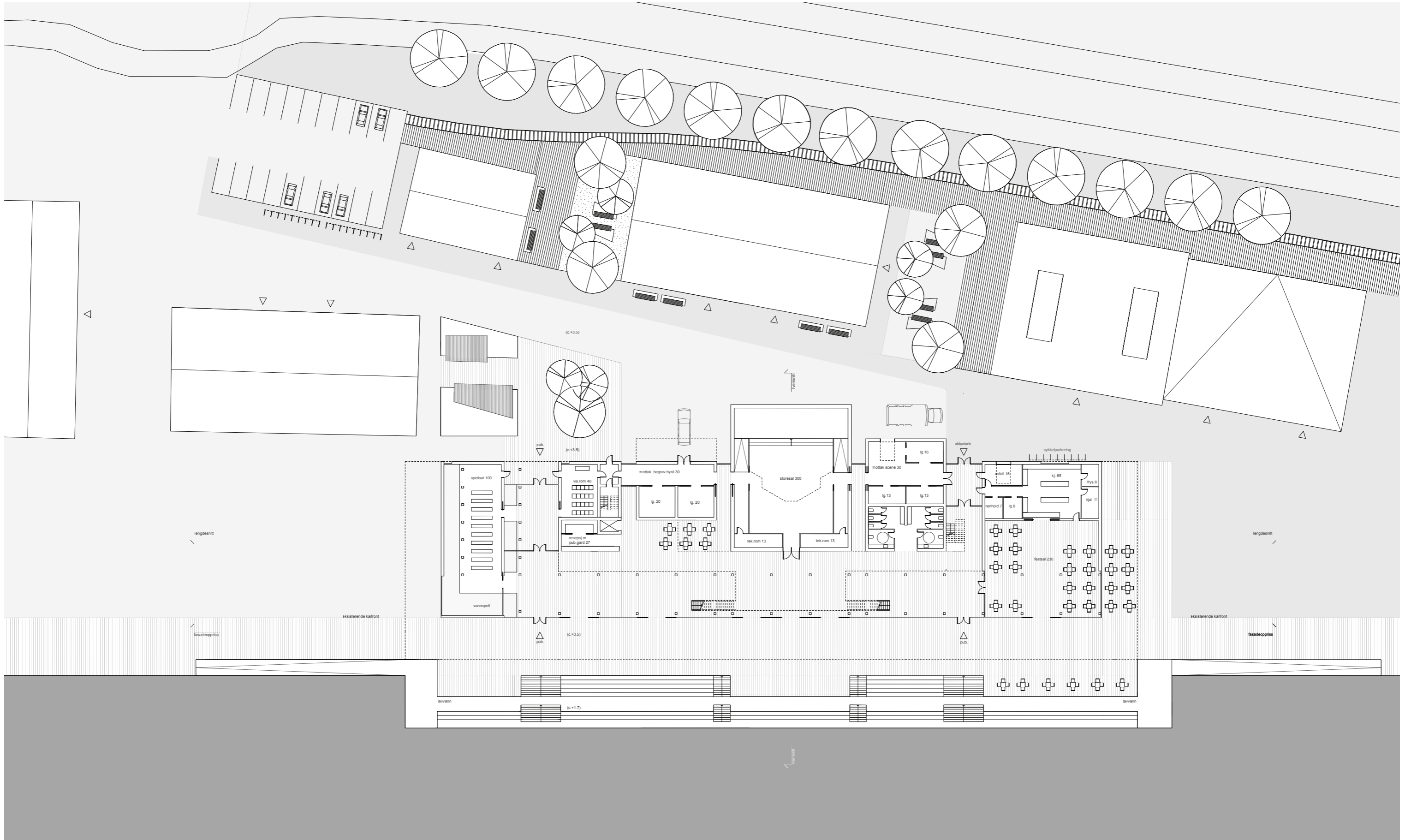

Trepromenaden kan bli et gjennomgående element gjennom bydelen, som snor seg rundt den eksisterende bebyggelsen og fører deg videre ut mot fjorden. Flere av de kulturbaserte virksomhetene i bydelen kan tenkes knyttet på akse, som f.eks Kulturbunker Dora og Cirka Teater.

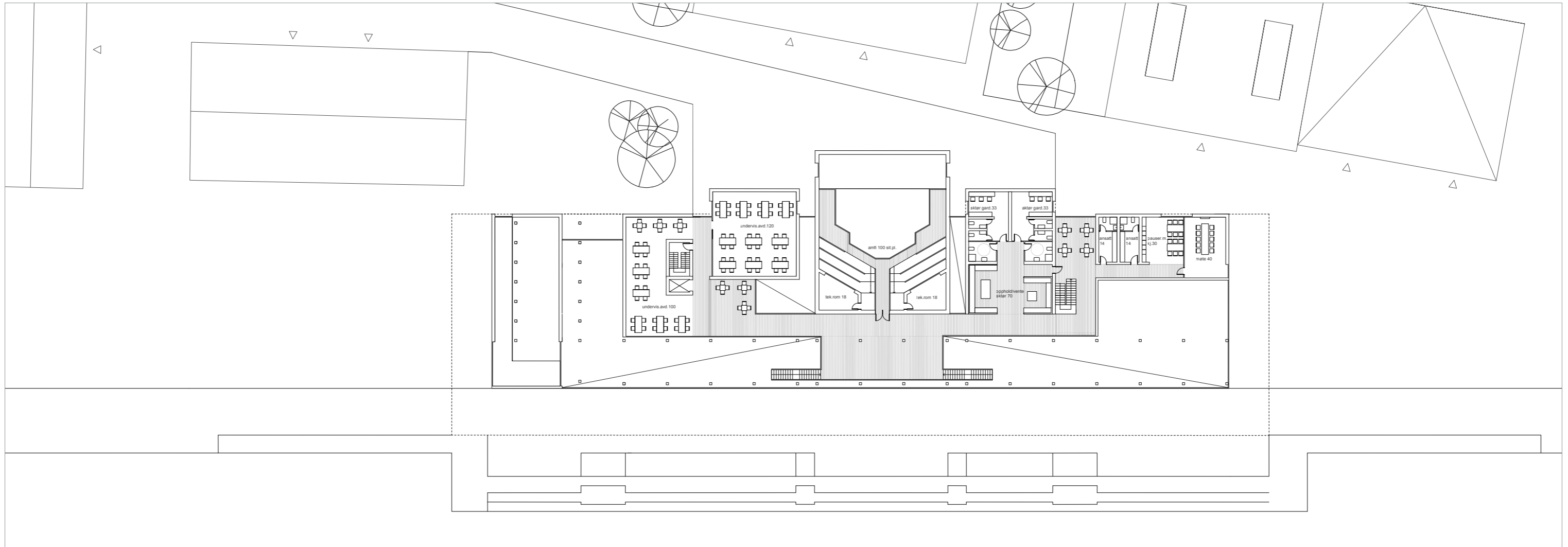
fasadeoppriss 1:500

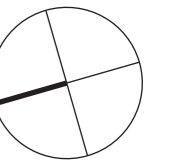

1. etasjeplan 1:500

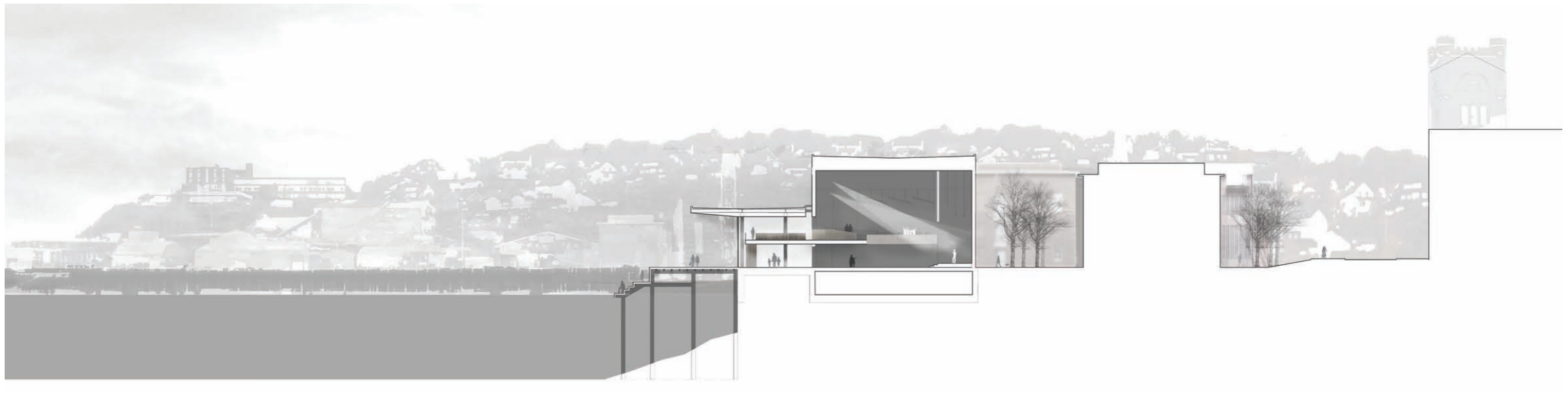
2. etasjeplan 1:500

lengdesnitt 1:500

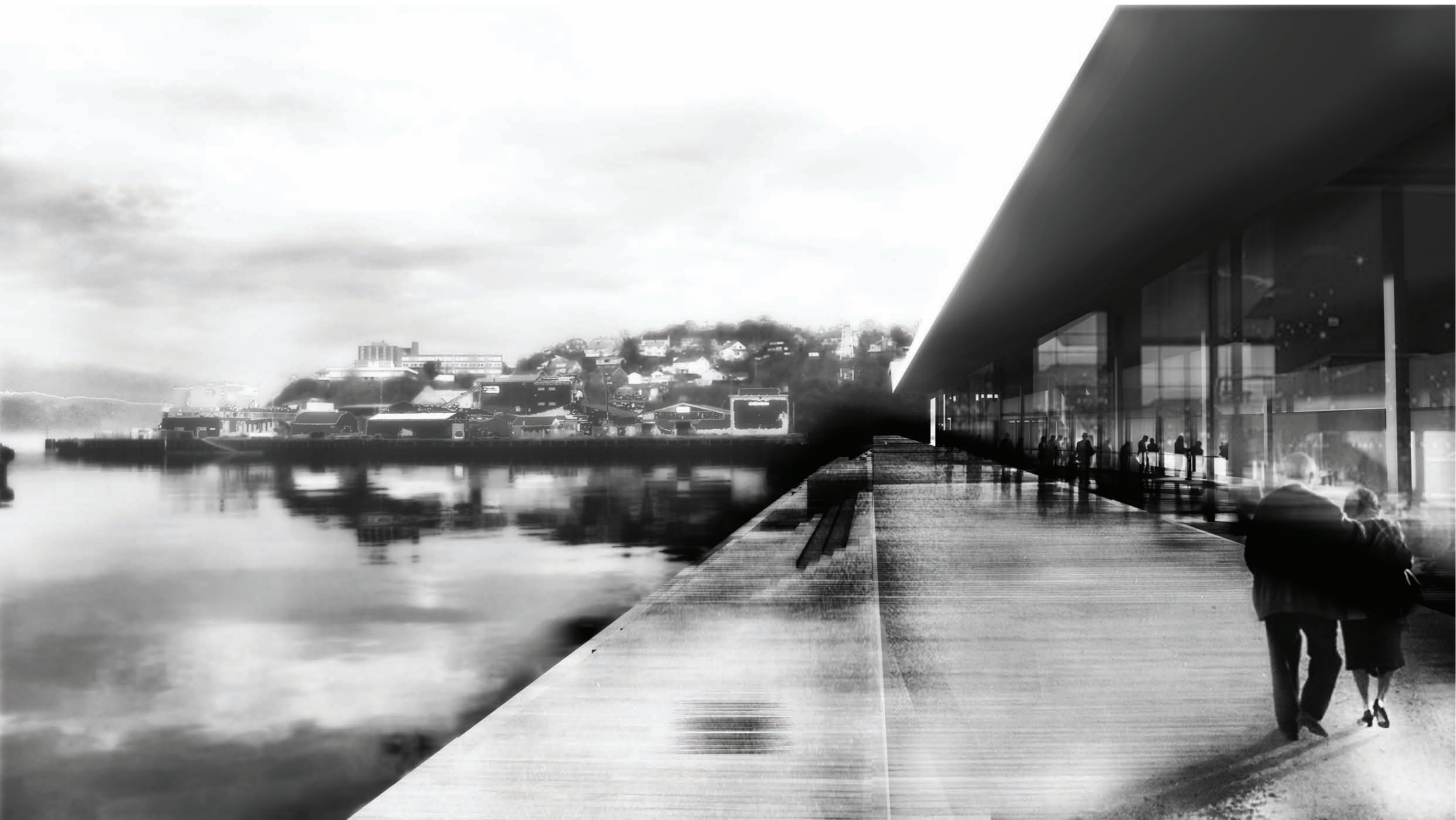
tverrsnitt 1:500

Ingen kveld er lik i teateret
Selv om det er samme stykke som spilles
så er hver forestilling forskjellig
Skuespillerne gjør det de gjør akkurat slik bare den ene kvelden
og i salen sitter det nye mennesker
Den sosiale kontakten mellom scene og sal må formes og skives på nytt hver kveld

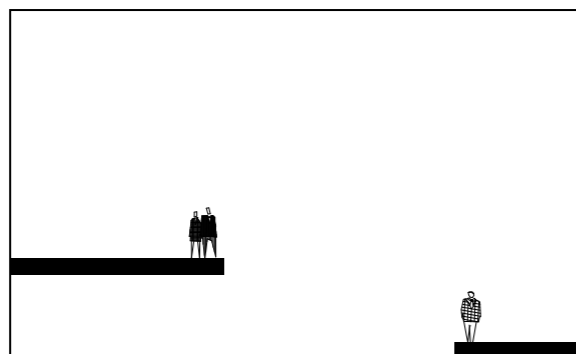
Vi lar oss inspirere av teater i vår tolkning av et trosnøytralt
seremonibygg. Dette på grunn av en personlig oppfattelse av hva et
overgangsrituale er - en markering og bekreftelse i det offentlige av
et skifte av staus. I den teatraliske verden er ønsket om å overdrive og
dramatisere noe en avgjørende faktor.

Vi er av den oppfattelse at mange søker å markere overgangsriter basert på
et ønske om å forsterke transformasjonen, og på denne måten tilføre skifte
en fysisk manifestasjon.

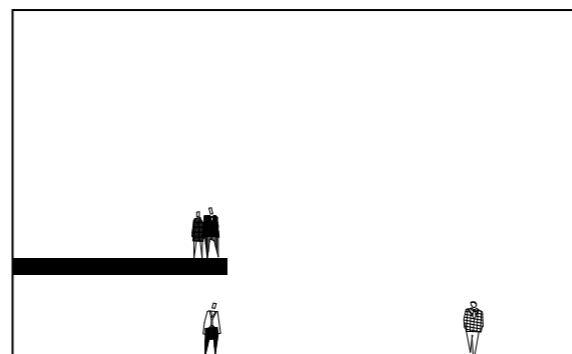

trepromenade og foaje sett fra sør mot Ladehammeren

Hvordan dramatiseringen av overgangsritet skjer har stor betydning, da seremoniene ofte består av forhåndsbestemte handlinger. Sentralt er forholdet mellom aktør på scenen og publikum i salen. Her ligger også den sterkeste koblingen mot teater, i ønsket om å dramatisere/ eller avdramatisere noe.

“på scenen” storesal: dramatisering med amfi og opphøyd scene. Publikum og aktør på ulikt nivå. Se opp/ ned på.

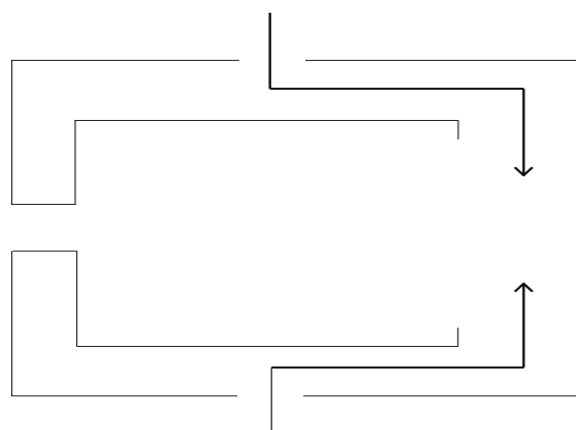

“samme gulv” storesal: scenen er nedsenkbar. Får da en sekvens med likt hierarki mellom aktør/publikum i 1.etg.

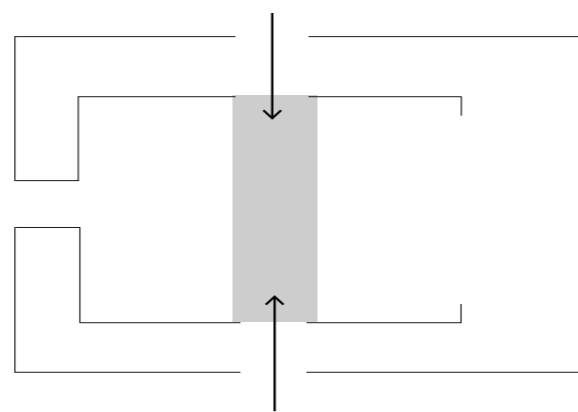

“samme gulv” speilsalen: ingen scene, alltid likt forhold mellom aktør og publikum. Lengre avstand/ mer distanse om ønskelig.

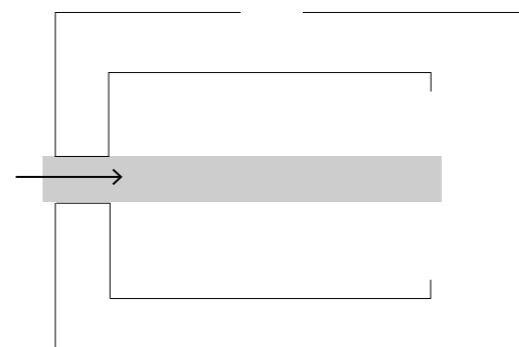
Organiseringen av storsalen er i størst grad inspirert av teater. I tillegg til å være den salen med størst teknisk kapasitet, er variasjonsmulighetene av scenen større. Også flere variasjonsmuligheter i måten aktør møter publikum. Ulike scenarier kan regiseres, ut i fra om man ønsker konfronterende eller subtile møter.

organisert med to sideganger fra backstage-områdene, slik at aktør kan entre scenen uten å bli sett av publikum i forkant.

sidegangene kan åpnes med skyvdører, som muliggjør entre midt i rommet. Evt. kan salen brukes som en catwalk-scene.

ankoms via publikum fra foaje. Viktig med terskelsonen i det aktør entrer rommet, for deretter bli en del av forsamlingen.

Storesal: inspirasjon

black box
fleksibelt dramateater.
mørke vegger, flatt gulv og flyttbare stoler.

traverse/catwalk
publikum på langsidene.
Intim setting, passer for konfronterende scener.

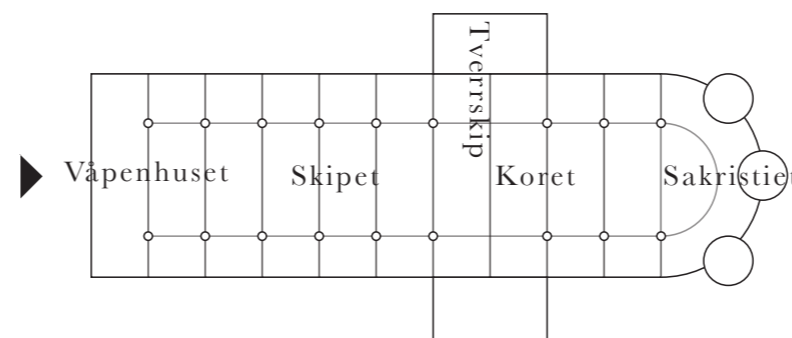
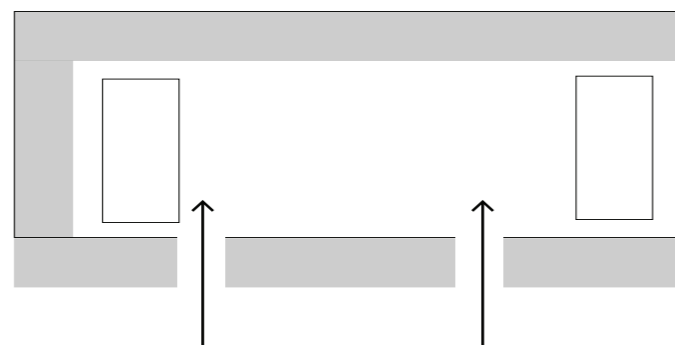

thrust stage
publikum ser opptredenen fra flere sider.
Opplevelsen er av mer intim karakter.

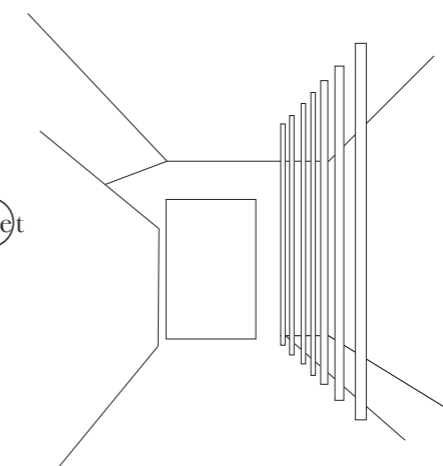

flexible
publikum og skuespillere kan være blandes.

Speilsalen er i større grad inspirert av sakrale bygg. Aktør entrer salen på samme måte som publikum via vannspeil i foaje. Vannspeilet symboliserer en terskel, basert på tanken om å synliggjøre den fysiske overgangen.

Inspirasjon speilsal: basilica plan

Ingen fast scene. Rommet kan snus etter ønske. Orientering mot havnebassenget skapes en eksponert scene, og motsatt en intim og lukket karakter.

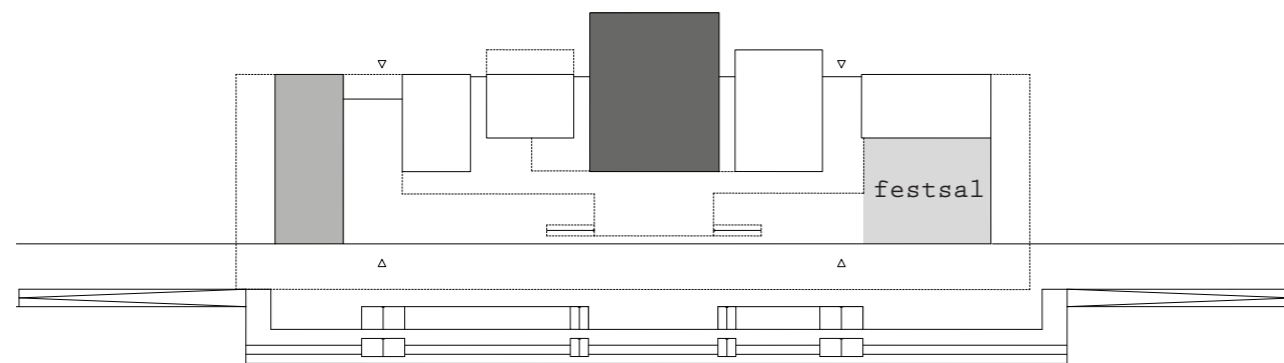
Veggene er løst fra hverandre som skiver, og skillet mellom ute og inne viskes ut. Rommet åpner seg mot nord, og vannspeilet og arkaderekken er viktige elementer i salen. Arkaderekken symboliserer det repitative, faste, kjente. Mens skivene er oppløste elementer, som spiller på det ubeviste.

Rom og Funksjon

Seremoniene som feirer statusskiftet er ofte bestemt av forhåndssatte rituelle handlinger. Sentralt i ritet er forholdet mellom aktør på scenen og publikum i salen.

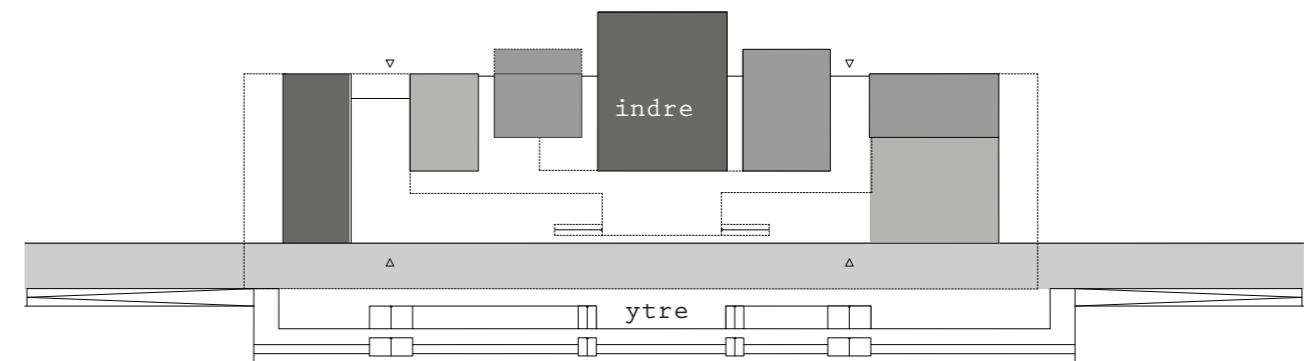
Koblingen mellom teater og overgangsritualer har i stor grad bidratt til inspirasjon når det gjelder den fysiske utformingen av seremonibygget. Prinsipper som vi finner i det klassiske teaterskjemaet med frontstage/backstage har ført til et seremonibygget som i tillegg til å markere seremonier, kan romme kulturelle arrangementer da romforløpene muliggjør teater og konsertoppsett på scenene.

Utover det å være et effektivt seremonibygget, har det vært fokus på å tilby rom av ulik karakter, med muligheter for forskjellige oppsett for seremoni.

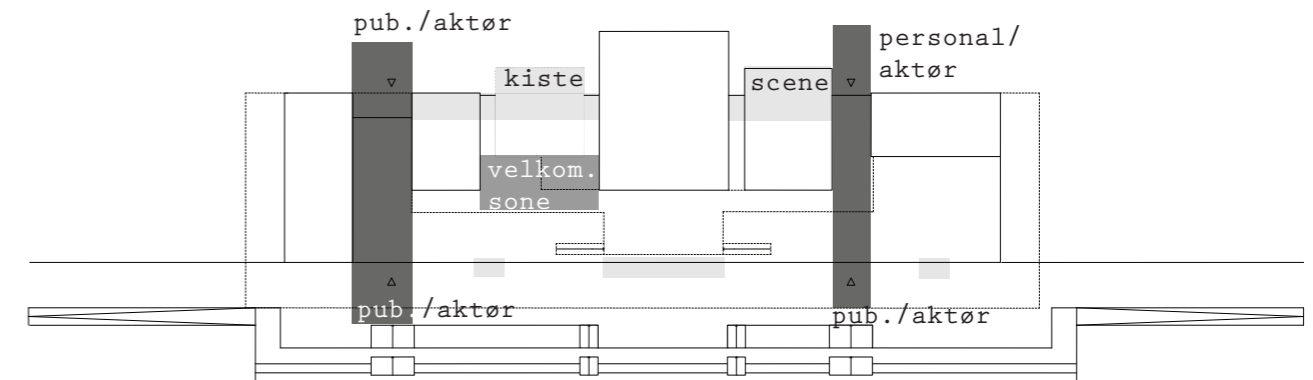
Tre saler, ulik bruk:

Speilsalen: 110m²(gr.flate 6x18m.) Dagslys, kontakt med fjorden, nordvendt.
Storesal: 320m² ink. amfi (gr.flate sal 12x12m) + 70m² scene. Teknisk.
Festsal: 230 m² (gr.flate 17x14m²). Sørvendt. Muligheter for servering.

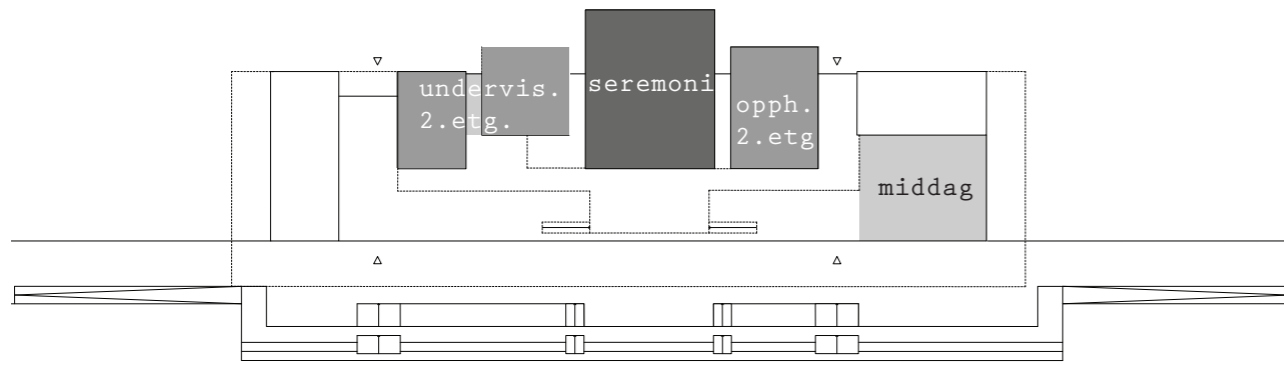
Integrering:

Aktører: etter en seremoni i byggets indre sone entrer du gradvis den ytre sone.
Publikum: oppholder seg i byggets midtsone gjennom hele besøket
Forbipasserende: kan betrakte byggets indre liv i varierende grad fra trepromenaden. Trepromenaden framstår som en gåsone hvor det er fint å passere.

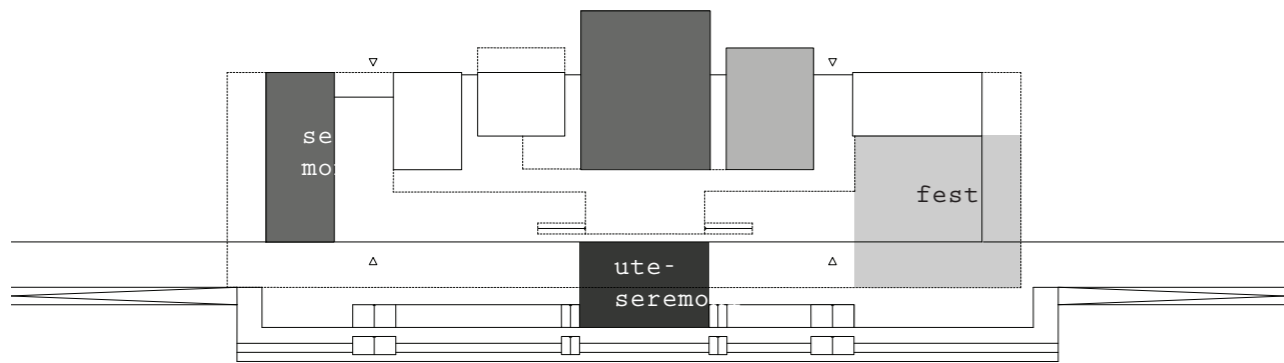
Ankomstsoner:

Aktører: i prinsippet likt som publikum, men kan disponere personal inngang når det er ønskelig med backstageinngang.
Publikum: Hovedakse i nord mellom trepromenade og fabrikkplassen. 2 hovedinnganger på trepromenade.
Vestfasade: har skyvbare glasser, som kan disponeres i forbindelse med ulike arrangementer. Åpner bygget sommerstid.

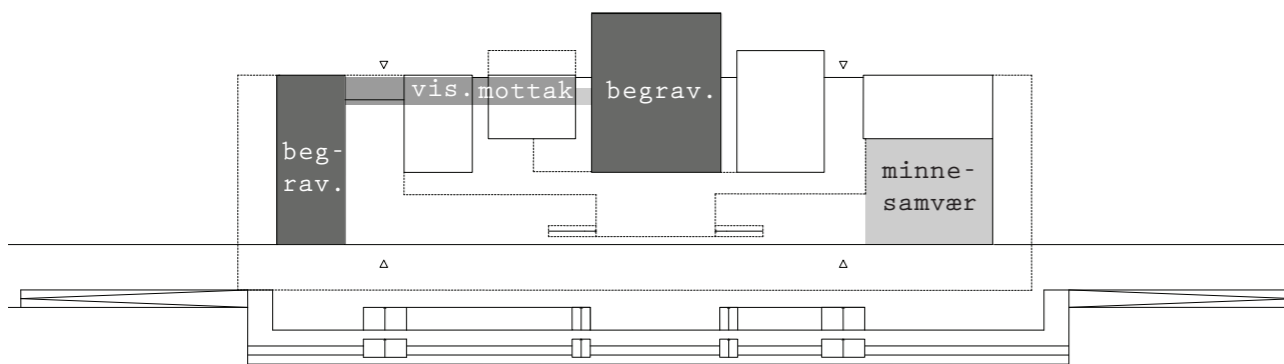
Funksjonsdiagram for konfirmasjon:

Seremoni: scene 70m². Ankomst scene via sideganger. Overraskelsesmoment.
 Undervisning 2 etg: tot. 220m². Mulige leietakere: Human-Etisk Forbund.
 Lounge + garderob: 165 m². Venteseone og omkledding før/mellom seremonier.
 Middag: restauranten kan leies ut til etterpå-selskap.

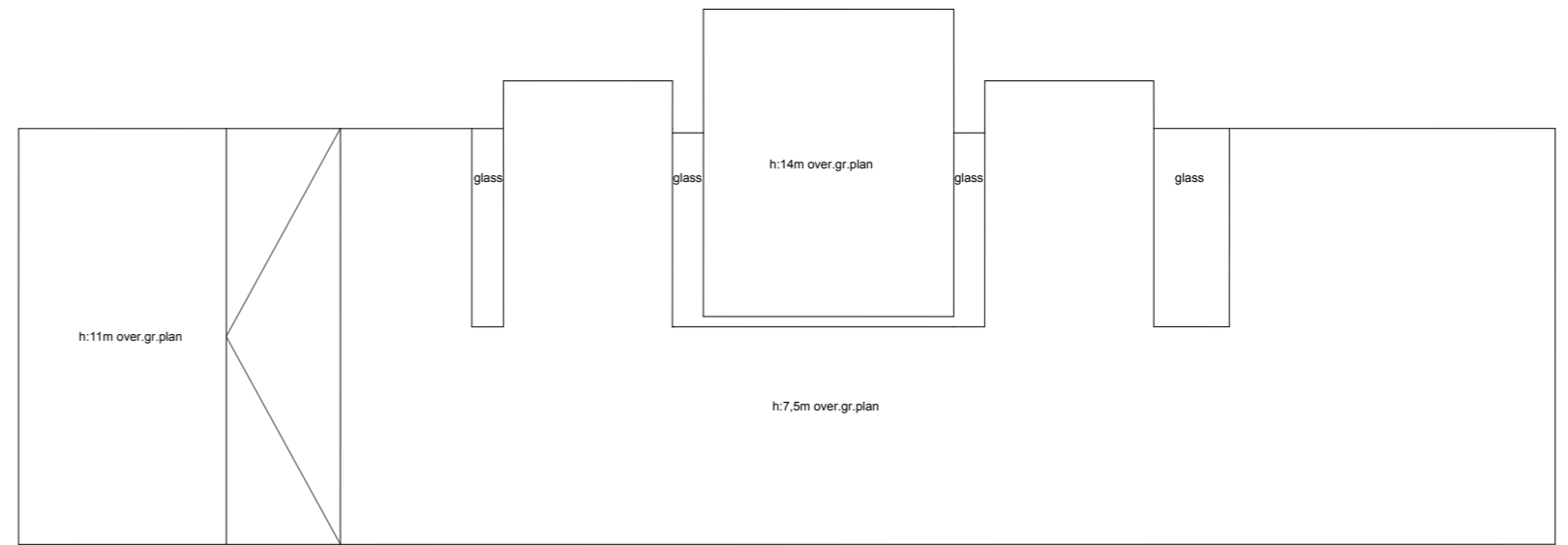
Funksjonsdiagram bryllup:

Speilsalen: rommet kan orienteres med fjorden i font. Eksponert scene.
 Storesal: Aktør kan entre rommet fra publikum. Midtgang, pub. på begge sider.
 Kvadratisk gr.flate muliggjør ulike oppsett mtp. ulike tradisjoner/religioner.
 Aktørgarderob: Brudefølge kan diponere 2 garderobes m. opph.sone før seremoni.
 Tre promenaden: utendørs seremoni. Ankomst med båt om ønskelig.

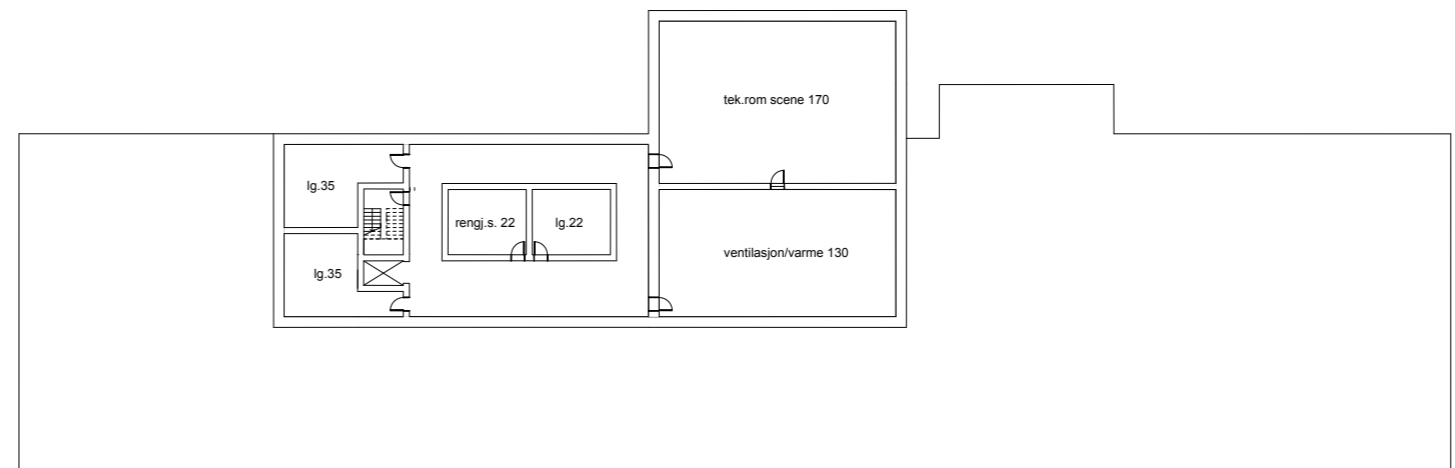
Funksjonsdiagram begravelse:

Speilsalen: publikumskap. max. 80 pers. Retningsorientert rektangulær.
 Storesal: 125 pers. flatt gulv + 100 pers. amfi. Kvadratisk fleksibel.
 Festsal: kan lukkes fra foaje. Minnesamvær med servering fra restaurant.

Takplan 1:500.

Storesal løsriver seg fra hovedtaket og framstår som en egen bygningskomponent.
 Glass-slisser rundt volumet forsterker dette, med slepelys langs sidene.
 Speilsalen blir avslutningen på hovedtaket, og strekker det opp, i retning Ladehammeren.

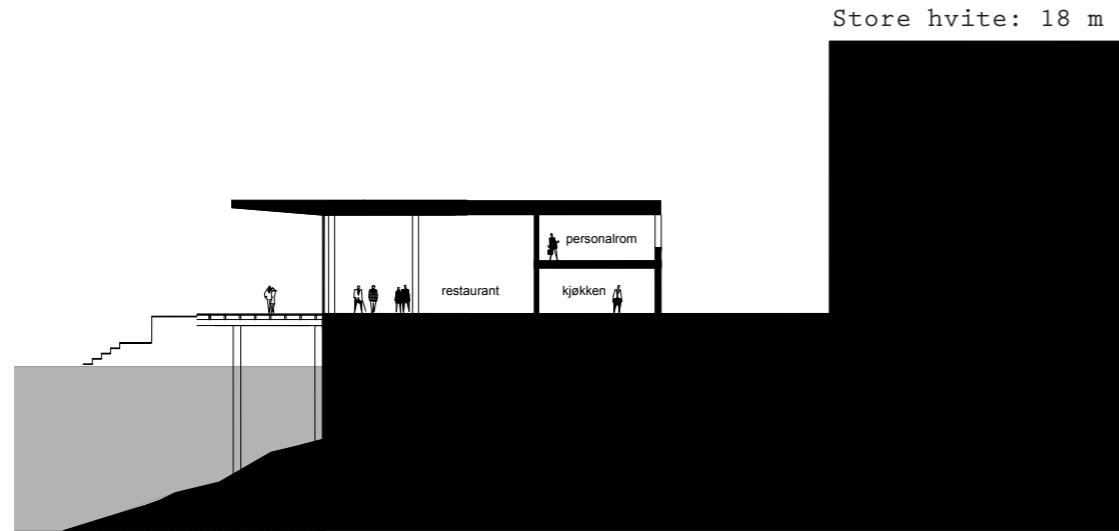
Kjellerplan 1:500.

Tekniske rom i tilknytning storesal.

konseptsnitt 1:500

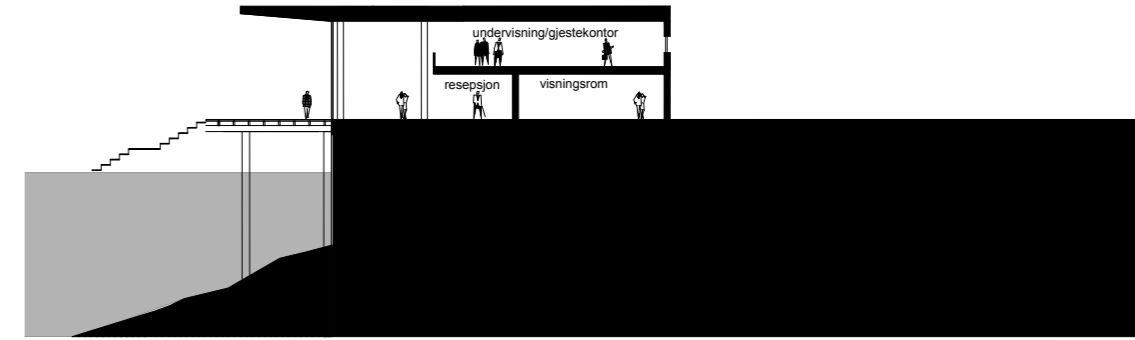
Festsal

Publikum møtes av en åpen sone i sør, hvor treet fra promenaden trekkes inn i bygningskroppen og inviterer deg inn. Promenaden tilbyr et platå utenfor festsalen hvor det er muligheter for uteservering, samt nedtrapping med sitteplasser.

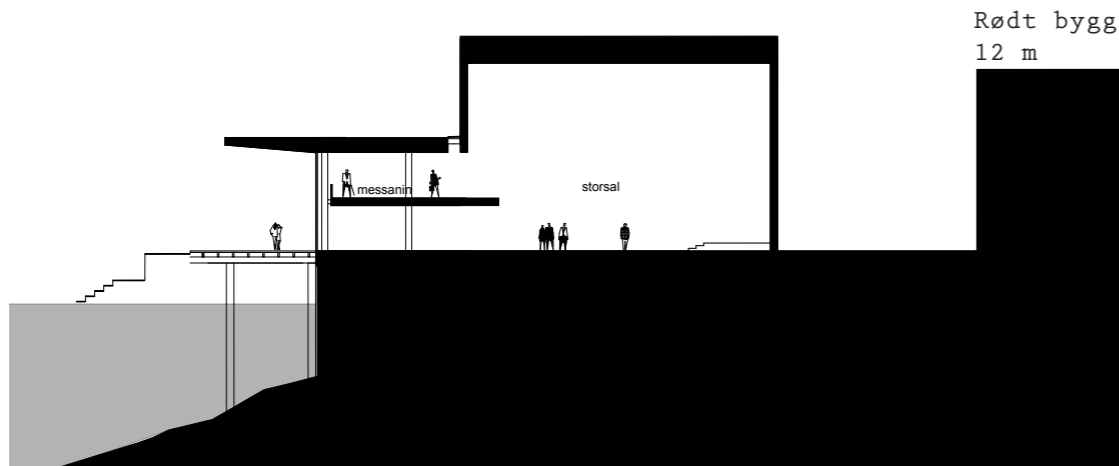
Lounge

Fojéen blir til en større sone for avslapning og samtaler. Sone for opphold før forestilling, eller i pause. Mulighet for en direkte utgang på trepromenade, med nivåer i sittehøyde.

Storsalen

Glassdørene i fasaden kan åpnes, og utenfor finnes ett større platå for samling før og etter seremonier, konserter eller teateroppsett. Tremessaninen i andre etasje representerer foajéen på et annet nivå. Trappene leder publikum opp og inn i amfiet.

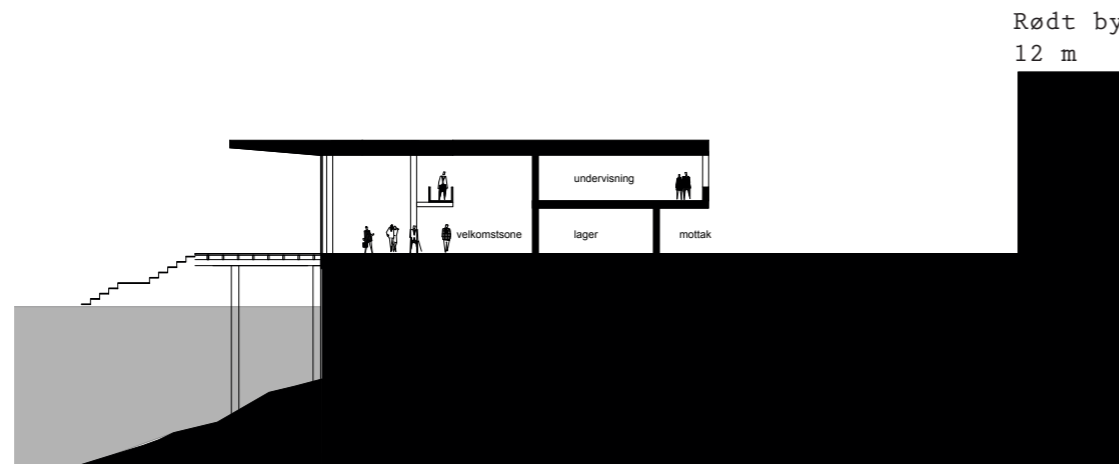
Portalen

Den eneste tverrgående publikumsåpningen som har kontakt med både trepromenaden og fabrikkgangen. Promenaden muliggjør her en direkte forbindelse ned til vannet via trapper. Portalen har samme bredde som søylerekken, men rommets høyde økes, og taket går opp og danner en skrå vinkel for å understreke forskjellen mellom søylerekken og portalen.

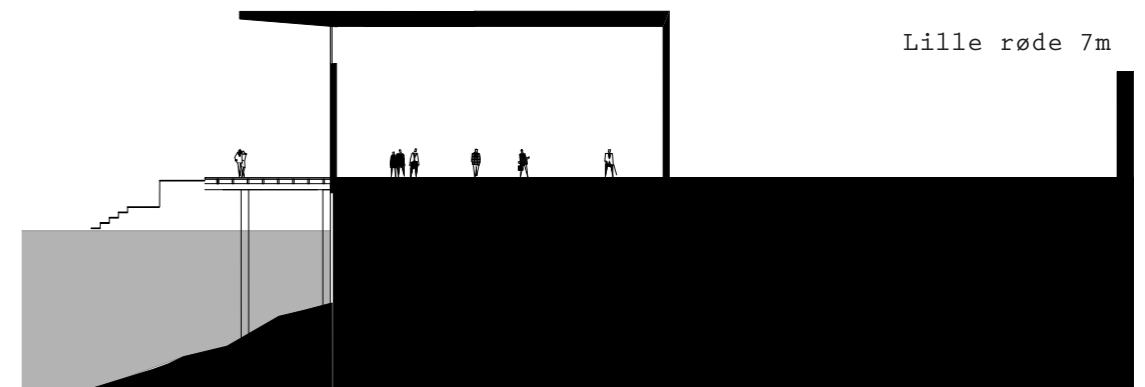
Velkomstsone

Resepsjonen befinner seg i et overdekt område, innenfor søylerekken. Undervisningssonen i andre etasje er av sosial karakter og har kontakt med oppholdssonen i første etasje. Promenaden trappes her gradvis nedover, og muliggjør soner for opphold.

Speilsalen

Salen er det eneste stedet hvor glasset i vestfasaden brytes av betongskiver, for å gi delvis skjerming ut mot promenaden. Platået utenfor er utvidet med muligheter for opphold før og etter seremoni. Et middelplatå er nedsenket for ytterligere skjerming.

å se ut over fjorden fra messanin i andre etasje

portalen. Gløtt av fjorden

storesal

speilsal

Å skifte status

: trosnøytralt seremonibbygg på Nyhavna

